

БЪЛГАРИЯ

МЕНИДЖМЪНТ В ЧАСТНИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ

материал на Йордан Караленчев

В този брой ще говорим доста за специалност МВА. Но истината е, че тези програми не са за всеки. Не само защото приемът е изключително труден и изисква предишен стаж, но и защото натоварването е много голямо.

Но, където има търсене, има и предлагане. Все повече хора искат да притежават (или да подобрят своите) управленски качества. Доброто образование е най-сигурният път към тази цел. Частният сектор се ориентира по-бързо към очакванията на пазара, което обяснява големият брой частни висши училища, които вече предлагат обучение по мениджмънт. В този материал ще се концентрираме именно върху тези университети и програми. Трябва да ги

разглеждаме отделно от държавните, тъй като те често имат различни такси, изисквания за прием и методология на обучението.

Защо специалност Мениджмънт

Преди да стигнем до самите университети, нека да обърнем внимание на специалността. Защо мениджмънт? Много пъти, когато говорим за тази специалност, сме споменавали, че светът е пълен с успешни бизнесмени, които не са завършили висшето си образование въобще. Да не говорим за специалности като МВА или Мениджмънт. Защо тогава образованието е толкова важно?

Отговорът е много просто. Ако имате техническия или предприемачески гений на хора

като Стив Джобс, Ричард Брансън или Бил Гейтс, то най-логично е да напуснете образователната система и да се концентрирате върху работата си. Но горчивата истина е, че повечето хора го нямаме. За щастие има алтернатива, която може да ви изстреля към света на големия бизнес. И да, това е именно престижното образование.

Бакалавърски и магистърски програми

Частните университети предлагат както бакалавърски, така и магистърски програми в сферата на администрацията и управлението. Логично, бакалавърските програми са по-широко профилни. Там можете да получите както мениджърски умения, така и познания от сферата на икономиката, корпоративното право и т.н.

Магистратурите са по-тясно профилирани. Изучават се и дисциплини, свързани с управлението на бизнес процесите, като бизнес информатика, например. За да извлечете максимум полза от магистърските програми, не е зле да имате ня-

какъв опит или да работите в момента. Да, това не е задължително изискване като при MBA програмите, но определено помага.

Изисквания за прием

Много частни университети имат свои собствени местове за прием. Те могат да са както общообразователни, така и специализирани за конкретните специалности. Сред по-престижните това е особено разпространена практика.

ЧАСТНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА КАТО ЦЯЛО МОГАТ ДА СЕ ПОХВАЛЯТ С ПО-ДОБРА МАТЕРИАЛНА БАЗА ОТ ДЪРЖАВНИТЕ

В много случаи оценката от Ви от държавните зрелостни изпити в дипломата Ви за средно образование също влиза в балообразуването. Разбира се, ще трябва да представите и самата диплома при записването. При магистърските програми приемът обикновено се извършва по документи. Можете да кандидатствате и преди да сте завършили бакалавър, но трябва да гарантирате, че ще си вземете успешно дипломата до началото на учебната година.

Най-добрите университети

Безспорно най-престижното частно висше училище за изучаване на мениджмънт у нас е Американският университет в Благоевград, следван на втора позиция от столичния Нов български университет. Разбира се, качеството си има и цена. Образование в тези две висши училища се свързва и с по-високи такси.

Справка с класацията на МОН показва, че определено има значение в кой университет ще следвате. Първият в класацията получава повече от двойно по-висока оценка от последния. Това означава, че студентите там ще придобият много по-добра квалификация, ще получават много по-добри заплати и сами ще поставят по-високи оценки на университета си.

Водещи частни университети

Класиране	Висше училище	Град	Образователна степен	Резултат
1	Американски университет в България	София, Благоевград	бакалавър, магистър	67
5	Нов български университет	София	бакалавър, магистър, доктор	55
8	Международно висше бизнес училище	Ботевград	бакалавър, магистър	47
9	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	Варна, Смолян	бакалавър, магистър, доктор	46
11	Висше училище по мениджмънт	София, Варна, Добрич	професионален бакалавър, бакалавър, магистър	44
13	Висше училище по сигурност и икономика	Пловдив	професионален бакалавър	39
14	Висше училище по агробизнес и развитие на регионите	Пловдив, Велико Търново, Русе	професионален бакалавър, бакалавър, магистър	35
15	Колеж по туризъм	Благоевград	професионален бакалавър	30

МОЖЕТЕ ДА ИЗГРАДИТЕ ПОЛЕЗНИ СОЦИАЛНИ КОНТАКТИ, КОИТО ЩЕ ВИ ПОМАГАТ В РАЗВИТИЕТО ВИ В БЪДЕЩЕ

Какво остана извън класацията

Не всички частни университети, които предлагат обучение по направление „Администрация и управление“ са включени в класацията на МОН. Бургаският свободен университет, Европейският политехнически университет (в Перник) и Европейското висше училище по икономика и мениджмънт (в Пловдив) не са включени в класацията, защото министерството няма достатъчно данни към този момент.

Индиректно можем да разберем едно нещо от този факт. Тези програми са създадени сравнително скоро. Тое ест - има търсене от страна на студентите и все повече университети се ориентират към това направление. Ще следим класацията и в следващите години, за да видим как ще се представят останалите частни вузове.

Предимствата на частните университети

Изучаването на специалност Мениджмънт в частен

университет си има своите предимства. Тези висши училища като цяло могат да се похвалят с по-добра материална база от държавните. Преподавателите получават по-високи заплати и следователно - поне на теория - трябва да са по-добре мотивирани и ангажирани с работата си.

Друго важно предимство са по-малките класове. Едно е да присъствате на лекция заедно с 20 души в частен ВУЗ и на лекция със 100 в държавен. Така преподавателите имат възможност да обърнат повече индивидуално внимание на студентите. Администрацията и бумацината също са по-малко в сравнение с държавните ВУЗ-ове, защото новите технологии навлизат по-бързо в частните университети.

Когато говорим за специалност Мениджмънт, трябва да отбележим и още едно предимство. В частните университети има повече практики и хора със собствен бизнес. Такива хора има както сред препода-

вателите, така и сред студентите. От тях можете да научите много, както и да изградите полезни социални контакти, които ще ви помагат в развитието ви в бъдеще.

Недостатъците на частните университети

Не всичко обаче е розово в частните висши училища. Има една много сериозна критика към този тип висши училища, свързана с качеството на преподаване и по-точно - с нежеланието да се късат студенти. Подобно твърдение би предизвикало смях сред възпитаниците на тези университети, но затова не забравяйте, че и оценките имат значение.

Друг недостатък са по-високите семестриални такси. Те могат да варират в много широки граници от един университет до друг, затова няма да се ангажираме с коментари върху точни цифри. Но за сметка на това, често има възможности за стипендии.